

BIOLOGISCH ETEN EN BOEREN: GOED VOOR GELDERLAND

OPLOSSINGEN VAN DE BIOLOGISCHE SECTOR VOOR DE PROVINCIE

www.biohuis.org

SAMENWERKEN AAN EEN TOEKOMST VOOR BOEREN

Wij overhandigen u dit document om u bekend te maken met de diversiteit van de biologische landbouw- en voedingssector. Een sector die positief bijdraagt aan het oplossen van de vele uitdagingen waar de landbouw mee worstelt. Een sector die bruggen slaat tussen de boerenondernemer en andere maatschappelijke spelers in het landelijk gebied. Een sector die vooruitstrevend en toekomstbestendig is.

De biologische sector produceert voedsel op een wijze die binnen de grenzen van onze planeet valt. De productieregels zijn vastgelegd in een Europese wet die in ieder land van de EU en ook in veel landen daarbuiten geldt. Het Ministerie van LNV ziet toe op de juiste uitvoering in Nederland en heeft Skal Biocontrole als toezichthouder aangesteld.

We staan als land voor grote uitdagingen op gebied van natuurherstel, beperking van de stikstofuitstoot, behoud van biodiversiteit en voedselzekerheid en zorg om het klimaat. En we willen dat boeren in Nederland een toekomst hebben. Biologische landbouw en voedselproductie bieden oplossingen voor deze grote uitdagingen. Daarom streeft het ministerie van LNV naar 15% bio-areaal in 2030.

Helaas worden op veel beleidsterreinen, zoals landbouwtransitie, klimaat, water, economie, etc., de voordelen van de biologische productiewijze nog niet voldoende erkend en benut. Waar de verduurzaming van de landbouw nu vooral wordt nagestreefd door doelsturing en KPI's, biedt de biologische sector een bestaand, geborgd en bewezen alternatief. Door naast doelsturing ook gericht in te zetten op de groei van de biologische sector, worden direct resultaten geboekt en kan Nederland van het slot.

Niet vreemd dat een grote groep maatschappelijke spelers de biologische sector noemt als onderdeel van de oplossing, waaronder LTO, Bouwend Nederland, Natuur & Milieu, Dierenbescherming, de Vereniging van Waterbedrijven in Nederland (VEWIN) en het Nationaal Burgerberaad Klimaat. In de landelijke politiek is er een breed draagvlak voor de biologische sector. In het coalitieakkoord en de voorjaarsnota steunen de regeringspartijen de biologische sector en de recent aangenomen motie Bromet waarin de overheid wordt opgeroepen voor de zomer met een versnellingplan voor bio te komen, toont steun vanuit de kamer.

In dit document leest u wat wij van de Provincie vragen. Ook beschrijven we hoe de biologische sector bijdraagt aan verduurzaming en bijzonderheden voor verschillende biologische plantaardige en dierlijke ketens. Wij, Biohuis-leden uit de provincie Gelderland, hebben het opgesteld. We hebben al gesprekken gevoerd met ambtenaren, statenleden, gedeputeerden van de provincie. We willen die gesprekken voortzetten en hopen dat dit document daarbij behulpzaam is.

Met vriendelijke groet,

Joost van den Anker, biologisch melkveehouder: ankerholstein@hotmail.com

André Jurrius, biologisch akkerbouwer: info@ekoboerderijdelingehof.nl

Jannie Bos, biologisch varkenshouder: info@bosbiovarkens.nl

Jaap van Deelen, biologisch pluimveehouder: jaapvandeelen@gmail.com

Namens de biologische sector

Biohuis is de landelijke vereniging van biologische boeren. 1100 Biologische boeren uit alle landbouwsectoren zijn lid. Het Biohuis draagt samen met BioNederland en de BioWinkelvereniging bij aan Bionext, de ketenorganisatie voor biologische landbouw en voeding. Zo werkt de Nederlandse biologische keten van boer tot consument samen.

Provinciaal Actieplan Biologisch

8 PUNTEN PROVINCIAAL ACTIEPLAN BIO

1. Ontwikkel beleid voor biologische en extensieve bedrijfsvoering

Biologische landbouw draagt door extensieve bedrijfsvoering bij aan stikstofreductie, waterkwaliteit en biodiversiteit. De provincie kan dat ondersteunen door beleid te ontwikkelen dat extensivering van landbouwbedrijven stimuleert als onderdeel van stikstof- en water- en biodiversiteitsbeleid. De provincie ontwikkelt bv. een systeem waarbij boeren een vergoeding krijgen van bijvoorbeeld waterschappen of banken voor hun bijdrage aan waterzuivering en bodemherstel. Bufferstroken bijvoorbeeld, moeten niet uitsluitend als wettelijke randvoorwaarde worden benaderd, maar worden gekoppeld aan bedrijfsbrede extensivering en grondgebondenheid. Het is een andere benadering dan emissiereductie via ingrepen in het voerspoor of stalaanpassing.

2. Stimuleer afzetmarkten & regionale ketenontwikkeling

Er is een markt voor biologische producten, maar voor areaalgroei moet de vraag groeien. De provincie kan bijdragen door steun aan regionale verwerking, ketensamenwerking en consumenteninitiatieven. Een biospecifieke ondernemerscoach kan helpen. Voortzetting van de steun voor bijvoorbeeld Biostad Zutphen hoort er ook bij. Daarnaast kan de provincie besluiten minimaal 25% biologisch aan te bieden in de eigen kantines en dat aan te jagen bij gemeenten en andere publieke instellingen en grote werkgevers.

3. Pas vergunningverlening aan

De voordelen van bio-bedrijven worden niet altijd goed herkend in het huidige vergunningensysteem. Zorg dat bedrijven die willen extensiveren dat ook kunnen. Hervorm vergunning- en beoordelingssystemen zodat biologische systemen en productiemethodes worden erkend op hun werkelijke emissie- en milieuvoordelen. Daarvoor is onderbouwde data voor, met name varkenshouderij, nog erg dun.

4. Provinciale grond met voorrang naar bio-bedrijven

Geef bij uitgifte van provinciale pachtgrond voorrang aan biologische bedrijven, omschakelaars en extensieve bedrijven met aantoonbare bijdrage aan natuur- en waterdoelen. En werk met langjarige pachtcontracten van minimaal 12 jaar, zodat boeren durven investeren in bodemkwaliteit.

5. Formuleer een doel voor groei van het biologisch areaal

De ambitie van de rijksoverheid is om 15 % biologisch areaal in 2030 te hebben. Een provincie kan dat ook doen. Formuleer ook jaartargets en monitoring, gekoppeld aan natuur- en waterdoelen. Marketing, True Pricing: Laat zien dat bijvoorbeeld een pak melk een investering is in een gezonde bodem en biodiversiteit in de regio.

6. Subsidieprogramma's meer gericht op systeemtransitie

Zet provinciale subsidies (zoals voor biodiversiteit en innovaties) specifiek in om omschakeling naar biologische bedrijfsvoering te ondersteunen en om externe kosten (waterkwaliteit, biodiversiteit, stikstof) te internaliseren in financieringscriteria.

7. Integreer biologische landbouw in andere provinciaal beleid

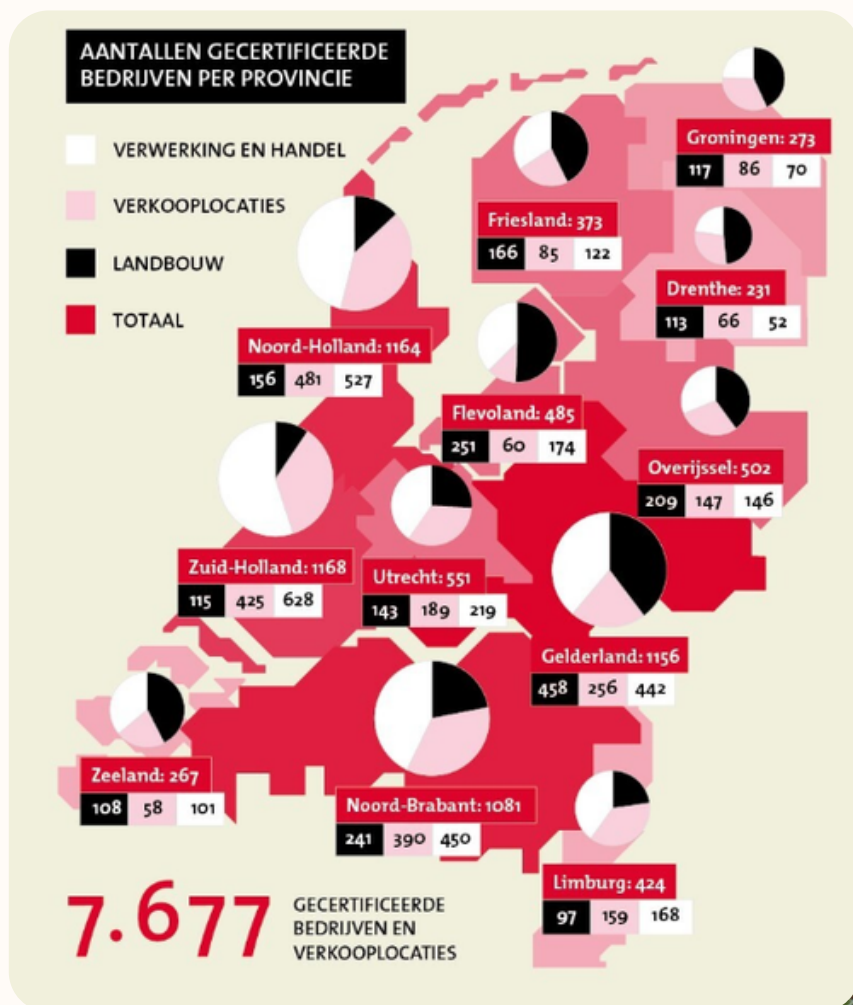
Steun de biologische landbouw via beleid voor biodiversiteit en landschapsherstel, voor gezondheids- en voedselzekerheidsprogramma's en voor klimaat.

8. Ondersteun kennisontwikkeling voor biologische ondernemers

De omschakeling naar biologische landbouw vergt kennis en innovatie in de keten. De provincie kan het ondersteunen door bij te dragen aan de Biocoalitie, kennisvouchers voor biologische kennisvragen toe te kennen of via EIP- of SABE projecten.

BIOLOGISCH IN DE PROVINCIE GELDERLAND

Eind 2024 was 5% van het Nederlandse landbouwareaal biologisch gecertificeerd. In de provincie Gelderland is dat hoger, namelijk 6,8%. Met ruim 15.000 hectare biologische grond gecertificeerd of in omschakeling en 458 biologische agrariërs heeft Gelderland in haar provincie de meeste hectares bio en biologische ondernemers ten opzichte van de andere provincies. Gelderland is ook de provincie waar Zutphen als eerste Nederlandse Bio-stad werd uitgeroepen en de eerste Bioregio Zuid-Veluwe werd afgekondigd.

“Biologische boeren verdienen erkenning voor de stap om over te schakelen op biologische productie. Zij behoren tot de koplopers van de duurzame landbouwtransitie, want biologische voedselproductie helpt ons bij veel van onze uitdagingen – zoals klimaat, natuur, dierenwelzijn, water, bodem en gezondheid.”

~ Piet Adema, voormalig minister LNV

BIOLOGISCH: EEN INTEGRALE OPLOSSING

Wat is biologisch?

Biologische landbouw is een vorm van landbouw, gestoeld op vier internationaal erkende en gedefinieerde kernwaarden: gezondheid (voor bodem, plant, dier, mens en aarde), ecologie, eerlijkheid en zorg. De term 'biologisch' is wettelijk beschermd. Alléén producten die voldoen aan de Europese regelgeving krijgen het biologisch keurmerk, te herkennen aan het groene blaadje. Als consument weet je zeker dat wanneer je een biologisch product koopt, dit van boer tot bord volgens de biologische regels geproduceerd is. Dat betekent onder andere dat er geen gebruik is gemaakt van kunstmest, chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen en genetisch gemodificeerde organismen (ggo's). Biologische landbouw is nadrukkelijk een systeembenadering: de verschillende sectoren binnen de keten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en versterken elkaar. Biologische bedrijven werken binnen strikt geborgde mineralenkringlopen. Biologische mest moet volledig worden afgezet op biologische grond. In Nederland is Skal Biocontrole door de overheid aangewezen als toezichthouder voor de certificering van biologische bedrijven. Skal is een zelfstandig bestuursorgaan.

Biologische productie draagt bij aan de bescherming van onze leefomgeving, biodiversiteit, bodemgezondheid en dierenwelzijn, en is een voorloper op het gebied van duurzaamheid. De constante zoektocht naar verdere verduurzaming leidt tot innovaties die zowel de biologische als gangbare producent vooruithelpen. Denk bijvoorbeeld aan machines voor effectievere onkruidbestrijding en de ontwikkeling van ziekteresistente rassen en weerbare teeltmethodes. We staan als land voor grote uitdagingen. De biologische landbouw biedt kansen voor een integrale aanpak op het gebied van stikstof, waterkwaliteit en voedselzekerheid.

Stikstof

Om de biodiversiteit, waterkwaliteit en gezondheid van mensen te beschermen, moet onze stikstofemissie worden teruggebracht⁴. Door lagere bemesting (geen gebruik van kunstmest), vele uren weidegang (gemiddeld 199 dagen per jaar op een biologisch bedrijf⁵), minder krachtvoer en een eiwitarmer rantsoen, is de ammoniakemissie per hectare en de nitraatuitspoeling van biologische melkveebedrijven gemiddeld lager dan gangbare bedrijven⁶.

"Dag na dag verdwijnt de biologische diversiteit die ten grondslag ligt aan onze voedselsystemen - waardoor de toekomst van ons voedsel, ons levensonderhoud, onze gezondheid en ons milieu ernstig wordt bedreigd."

~ De Bijenstichting

In het bijzonder in de omgeving van Natura2000 gebieden biedt de biologische landbouw uitkomst. Door rond deze gebieden te extensiveren en om te schakelen naar biologische melkveehouderij, kan de stikstofuitstoot worden verlaagd. Ook biologische akkerbouwers hebben door hun extensievere bedrijfsvoering minder nitraatuitspoeling per hectare.

Waterkwaliteit

In de Kaderrichtlijn Water (KRW) is afgesproken dat EU-landen hun waterkwaliteit moeten verbeteren⁷. De biologische landbouw kenmerkt zich door het verbod op kunstmest en chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen. De biologische landbouw verbetert het waterbergend vermogen van de bodem en vermindert uitspoeling. Dat komt door gebruik van dierlijke mest en compost, waardoor het organische stofgehalte in de bodem stijgt. Dit resulteert ook in het verbeteren van de leefomstandigheden van vissen, macrofauna en waterplanten⁸.

Voedselzekerheid

In tijden van klimaatverandering en geopolitieke spanningen is er een belangrijke rol weggelegd voor de biologische sector om onze voedselzekerheid te waarborgen.

“Het is urgent om alles op alles te zetten om de KRW-doelen in drinkwaterbronnen zo snel mogelijk te halen.”

~ Vewin

De biologische landbouw is minder afhankelijk van inputs van buitenaf zoals energie en grondstoffen voor de productie van kunstmest¹⁰, wat de strategische voedselzekerheid versterkt. Ook zet de biologische sector zich in voor een effectief verbod op patenten op natuurlijke eigenschappen van planten, om daarmee klassieke veredeling te waarborgen en de genetische diversiteit te bevorderen.

Door de extensieve bedrijfsvoering is de uitstoot van biologische landbouw aantoonbaar lager ^{9, 10}). Door binnen ecologische grenzen te werken, blijft landbouwgrond ook in de toekomst geschikt om eten op te verbouwen. Door organische bemesting nemen het organisch stofgehalte en het bodemleven toe. Dit maakt de biologische landbouw weerbaarder in tijden van extreme droogte, hitte, of juist regen.

Er zit toekomst in biologisch

Kortom, de biologische landbouw is een landbouwsysteem met toekomst. Op het gebied van stikstof, waterkwaliteit en voedselzekerheid biedt de biologische landbouw oplossingen¹¹. En het biedt ook de mogelijkheid een boterham te verdienen. Biologische boeren kijken dan ook gemiddeld met meer vertrouwen naar de toekomst dan gangbare ondernemers¹². De markt voor biologische producten blijft groeien. En supermarkten, zoals de Albert Heijn durven ambities bij te stellen naar boven. Uitdaging zit nog wel in de aansluiting van het aanbod en de vraag.

Ongeveer vijf procent van het Nederlands landbouwareaal wordt biologisch bewerkt. In Gelderland is dat 6.8 procent. De nationale ambitie is om te groeien naar 15% . Om deze verdrievoudiging te behalen in 2030 moeten zowel het kabinet als de provincies aan de slag om omschakeling, afzet en innovatie te stimuleren en belemmeringen voor biologische boeren weg te nemen. De Rijksoverheid heeft onlangs van de kamer de opdracht gekregen om voor de zomer met een versnellingsplan te komen om de 15% ambitie te halen. U kunt daar als provincie bij aanhaken met een beleid gericht op de eigen mogelijkheden en kansen. Door bestaande bio-boeren te ondersteunen en toekomstige bio-boeren uit te nodigen om te schakelen, kiest u voor een integrale aanpak richting een duurzamer Nederland.

“Wilt u de innovatiekracht van biologische bedrijven in de praktijk ervaren? We nodigen u graag uit voor een werkbezoek bij één van onze leden. Neem hiervoor contact op met info@biohuis.org”

De biologische melkveehouderij

Biologisch eten en boeren: goed voor Gelderland

BIJLAGEN: BIOLOGISCH PER SECTOR

Biologische melkveehouderij

Onderzoeken door Wageningen University & Research, data vanuit de Pilot BioMonitor en de binnenkort op te leveren impactanalyse (van de effecten van opschaling van de biologische melkveehouderij) laten zien dat biologische melkveehouderij een waardevolle bijdrage levert aan maatschappelijke en gebiedsdoelen. Biologische melkveebedrijven hebben gemiddeld minder koeien in absolute zin maar ook per hectare. Dat leidt dus tot een lagere melk- en mestproductie. De fosfaat- en stikstofexcretie per koe liggen gemiddeld lager. Het stikstofoverschot neemt daardoor af, hetgeen positief uitwerkt op de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. De totale ammoniakemissie ligt gemiddeld 40 tot 50% lager door het lagere aantal koeien per hectare en het hogere aantal uren weidegang. Tijdens weidegang vindt geen vermenging van mest en urine plaats, dus wordt er minder ammoniak gevormd. Het achterwege laten van kunstmest en chemische gewasbestrijding beperkt de CO₂-emissie (van productie en transport) per hectare.

Aanvullende normen

Bovenop de EU-voorschriften en -bepalingen hanteert de gehele Nederlandse biologische melkveehouderij de Aanvullende Normen Biologische Zuivel. Deze, nog verder strekkende normen, zijn vanuit de primaire sector met ketenpartijen opgesteld en worden (onafhankelijk) gecontroleerd door Qlip (privaat). Dit betekent dat er op maatregeleniveau borging is van de biologische melkveehouderij. Een aantal van deze aspecten van de biologische melkveehouderij zijn:

- Uitgebreidere weidegang: gemiddeld ruim 2500 uur per jaar, waarbij minder ammoniak ontstaat dan in de stal (door de scheiding van mest en urine)
- Minder koeien per hectare
- Meer gras en minder mais in het teeltplan: meer blijvend grasland is positief voor biodiversiteit in en boven de grond
- Geen gebruik van chemische synthetische gewasbestrijding: positief voor bodemleven, biodiversiteit en grond- en oppervlaktewater
- Geen gebruik van kunstmest: beter voor bodemleven en biodiversiteit, vermijden CO₂ uitstoot voor productie en transport
- Stimulering streekeigen biodiversiteit: mix van agrarisch natuurbeheer, natuurlijke landschapselementen, blijvend grasland en ecologisch slootkantbeheer.

Biologische varkenshouderij

Biologisch eten en boeren: goed voor Gelderland

Biologische varkenshouderij

In het verleden zijn al veel gangbare varkensbedrijven succesvol omgeschakeld naar een biologisch gecertificeerde bedrijfsvoering. Deze omschakeling gaat vrijwel altijd gepaard met een aanzienlijke reductie van het aantal dieren, vaak in de orde van grootte van circa 70%. Een regulier bedrijf met bijvoorbeeld 500 zeugen krimpt bij omschakeling naar ongeveer 150 zeugen. Dit leidt direct tot substantiële milieuwinst: er wordt aanzienlijk minder mest geproduceerd, de vraag naar (geïmporteerd) veevoer neemt af en ook transportbewegingen worden sterk gereduceerd.

Naast deze milieuvoordelen is dierwelzijn een belangrijk pluspunt. In de biologische regelgeving vormt dierwelzijn een centrale pijler. De biologische normen voor de varkenshouderij sluiten goed aan bij het dierwelzijnsniveau dat in Nederland maatschappelijk wenselijk wordt geacht en waar beleid op inzet. Door middel van certificering wordt geborgd dat de hogere kosten die hiermee gepaard gaan, worden terugverdiend via de markt.

Biologische varkenshouderij als onderdeel van het biologische systeem

Biologische bedrijven werken binnen strikt geborgde mineralenkringlopen. Biologische mest moet volledig worden afgezet op biologische grond en de maximale stikstofgift uit dierlijke mest bedraagt 170 kilogram per hectare. Zowel de herkomst en inzet van meststoffen als de naleving van deze normen worden gecontroleerd door Skal, mede op basis van RVO-gegevens.

Binnen de biologische sector is mest dus geen afvalproduct, maar een waardevolle grondstof waarvoor wordt betaald. Een groei van het areaal biologisch gecertificeerde landbouwgrond vraagt daarmee ook om voldoende beschikbaarheid van biologische mest. De biologische varkenshouderij is hierin onmisbaar. Bovendien draagt zij bij aan een robuust teeltsysteem in de akkerbouw: rustgewassen zoals granen vinden hun afzet als veevoer en stro, wat bijdraagt aan een divers en duurzaam bouwplan.

Dierenwelzijn als beleidsopgave

Dierwelzijn staat hoog op de maatschappelijke en politieke agenda. In het kader van het convenant dierwaardige veehouderij is de ambitie uitgesproken om in korte tijd grote stappen te zetten richting een meer dierwaardige veehouderij. Voor de gangbare varkenshouderij betekent dit ingrijpende aanpassingen, waarvan de financiering nog onzeker is. Naar verwachting zal dit deels uit de markt moeten komen en deels afhankelijk zijn van substantiële publieke middelen.

De biologische varkenshouderij voldoet nu al aan deze normen van dierwaardigheid. De meerkosten die hiermee gepaard gaan, worden volledig gedragen door de markt. Dit maakt de biologische sector financieel en maatschappelijk gezond. Wanneer overheden daadwerkelijk willen sturen op verbeterd dierwelzijn, ligt het daarom voor de hand om in te zetten op systemen waarin de markt de meerwaarde betaalt. Dit vraagt om gericht beleid om de vraag naar biologisch varkensvlees verder te laten groeien

Randvoorwaarden voor de biologische varkenshouderij: marktontwikkeling en beleidsruimte

Omschakeling van individuele bedrijven zonder aandacht voor afzet is geen duurzame oplossing. Een cruciale randvoorwaarde voor verdere groei van de biologische varkenshouderij is de vergroting van de markt voor biologisch varkensvlees. Zonder voldoende vraag zijn biologische bedrijven niet levensvatbaar en zullen ondernemers de aanzienlijke investeringen die omschakeling vraagt, niet aandurven.

Daarnaast vormt de **huidige vergunningverlening** een belangrijke belemmering. In het bijzonder binnen natuurvergunningen zijn emissiefactoren leidend. De biologische varkenshouderij past onvoldoende binnen dit systeem, omdat deze emissiefactoren zijn gebaseerd op gesloten stalsystemen met meetbare luchtstromen. Biologische varkenshouderij werkt met open stallen, waardoor directe metingen aan uitgaande lucht niet mogelijk zijn. Hierdoor vallen biologische stallen momenteel in de zwaarst belastende categorie ('overige stalsystemen') zonder emissiereductie.

Uit verschillende onderzoeken, waaronder het WUR-rapport Opties voor ammoniakreductie in stallen voor biologische varkens¹⁵, blijkt echter dat ammoniakreductie binnen biologische systemen wel degelijk mogelijk is. Met passende beleidsruimte en erkenning van deze reductiemogelijkheden kan ook de biologische varkenshouderij een substantiële bijdrage leveren aan de bescherming van natuur en milieu.

A brown hen is perched on a thick, grey tree branch. The hen has reddish-brown feathers, a red comb, and a red wattle. Its tail feathers are a lighter, buff color. The background is a soft-focus green, suggesting a forest or garden setting. The top-left corner of the image is cut off by a white circular arc.

Biologische pluimveehouderij

Biologische pluimveehouderij

Net als bij de varkenshouderij geldt dat in de pluimveehouderij biologische mest op biologische grond moet worden afgezet. Biologisch pluimvee heeft toegang tot een uitloop (behalve als er ophokplicht geldt. Dan moeten de boeren hun pluimvee extra afleidingsmateriaal aanbieden in de stal).

Biodiversiteit en ammoniakreductie

De biologische pluimveehouderij op zich kan een beperkte oplossing bieden voor de emissiereductie. De emissies per dierplaats zijn hoger dan gangbaar (door het groter oppervlak per dier) maar het aantal dieren per bedrijf (en per gezinsinkomen) is veel lager dan in de gangbare landbouw waardoor deze bedrijven ook een kleine bijdrage kunnen leveren aan ammoniakreductie.

Maar er is meer mogelijk. De bemesting in de uitloop is veel lager dan 170 kg N per Ha omdat veel pluimveehouders leveren onder het Duitse KAT-label waar een verbod geldt voor het uitrijden van drijfmest. Biologische pluimveehouders zouden vrijwillig kunnen kiezen voor bemestingsvrije gronden als daar een passende vergoeding tegenover staat. Dit heeft naast voordelen voor de biodiversiteit ook voordelen voor de ammoniakemissie.

Regelgeving verplicht dat de uitloop grotendeels begroeid dient te zijn met schuilmogelijkheden en gevarieerde begroeiing, gelijkmatig verdeeld over de uitloop, waardoor het pluimvee de hele uitloop gebruikt. In de praktijk betekent het dat meer dan de helft van de bedrijven bomen en struiken in de uitloop hebben wat de biodiversiteit vergroot.

A person is seen from behind, operating a red tractor in a field. The tractor is moving through rows of young, green plants that are supported by vertical stakes. The background shows a dense line of trees under a bright sky. The overall scene is a lush, green agricultural landscape.

“Natuurlijk zal ook de transitie naar en de daarbij noodzakelijke innovatie van biologische landbouw, de ontwikkeling van kringlooplandbouw, meer grondgebonden landbouw, leiden tot het invullen van de maatschappelijke en ecologische opgaven. Als Agrifirm zetten we daar ook vol op in.”

~ Agrifirm

Biologische akkerbouw en tuinbouw, sierteelt en fruitteelt

Biologische akkerbouw en tuinbouw

Eigenlijk is de biologische akkerbouw in Nederland een mix van akkerbouw en vollegrondsgroenteteelt: naast granen en aardappels worden ook groentes als ui, peen en kool verbouwd. Verder bestaat het bouwplan uit een aandeel stikstofbindende rustgewassen, zoals luzerne en gras-klover, die in vrijwel alle gevallen als voedergewas voor biologisch gehouden vee dienen. Deze rustgewassen dragen in de vruchtwisseling bij aan stikstofbinding, structuurverbetering van de bodem en onkruidonderdrukking. Het bouwplan (de rotatie tussen verschillende gewassen op een perceel) is veelal ruimer dan in de gangbare landbouw en de bedrijven zijn minder specialistisch. In de gangbare akkerbouw wordt hetzelfde gewas vaak eens in de vier jaar geteeld, in de biologische teelt is dit in de praktijk veelal eens in de zes tot acht jaar. De ruimere vruchtwisseling bij biologische akkerbouw heeft met regelgeving te maken en vooral met instandhouding van de bodemgezondheid.

Voordelen van de biologische akkerbouw en groenteteelt

1. Geen kunstmest en chemisch-synthetische pesticiden

Daardoor zijn er minder chemische residuen in voedsel, minder vervuiling van bodem, lucht en water, betere werkomstandigheden voor boeren en lagere gezondheidsrisico's voor mens en dier

2. Gezondere bodem

Meer organische stof door compost, stalmest en groenbemesters, een actief bodemleven (micro-organismen, schimmels, bodemdieren), minder erosie en betere koolstofopslag en de bodem houdt water beter vast bij droogte en hevige regen

3. Biodiversiteitsvoordelen

Meer variatie in gewassen door ruime vruchtwisseling en/of mengteelt, bescherming van insecten, vogels en andere dieren, meer bestuivers zoals bijen en vlinders, behoud van genetische diversiteit in gewassen en dieren en ondersteuning van natuurlijke plaagbestrijders.

4. Waterkwaliteit

Geen uitspoeling van kunstmest en pesticiden en daardoor schonere sloten, rivieren en grondwater. Dat is goed voor de biodiversiteit en voor mensen.

5. Milieu en klimaat

Lagere uitstoot van broeikasgassen per hectare, minder afhankelijk van fossiele brandstoffen voor kunstmest, meer koolstofvastlegging in de bodem en grotere weerbaarheid tegen klimaatverandering.

6. Landbouw en voedselzekerheid

Robuustere landbouwsystemen door diversiteit en lagere afhankelijkheid van middelen en daardoor duurzame productie op de lange termijn.

7. Economische en sociale voordelen

Bio-boeren krijgen vaak een betere prijs voor hun product en hebben diversiteit in afzetketens. Ze zetten hun product meer dan gemiddeld ook via lokale en nichemarkten af. Door het betrouwbare keurmerk consumentenvertrouwen en maatschappelijke waardering.

Biologische akkerbouw en groenteteelt inzetten

De biologische akkerbouw met haar diversiteit aan gewassen kan een bijdrage leveren aan de transitie van het landelijk gebied. Bijvoorbeeld door de teelt van minder stikstofbehoeftige gewassen in /bij Natura 2000 gebieden. Vanwege de teeltrotatie is het wel belangrijk dat er een werkbare hoeveelheid stikstof in de vorm van dierlijke mest of compost toegediend kan worden.

Sierteelt

De biologische sierteelt is een hele diverse sector met een grote innovatiekracht en veel groeipotentieel. Van pluktuin tot laanbomen en bollenteelt tot kamerplanten. De sector heeft de wind mee en in het afgelopen jaar al grote stappen gezet. De telers zijn bijzonder gemotiveerd om duurzaam te produceren, maar moeten nog veel uitzoeken. Veel van de afgezet verloopt buiten de gebaande paden, via webkanalen of directe verkoop.

Om het aanbod te laten groeien moet er vooral meer aandacht komen voor een gezonde en weerbare bodem “dan heb je vanzelf minder chemie nodig”. En meer overdracht van kennis uit de biologische teeltpraktijk naar het agrarische onderwijs. Blijven investeren in korte ketens en lokale afzet is ook belangrijk “omdat je dan je verhaal kunt vertellen en er bij elke schakel marge voor de teler verloren gaat”.

Fruitteelt

In de fruitteelt staat het gewas (bomen, struiken) er voor lange tijd. Voor de biologische fruitteeler is een gezond bodemleven en een gezond ecosysteem daarom extra belangrijk. De biologische fruitteeler vertrouwt op natuurlijk evenwicht, resistente rassen, inzet van natuurlijke vijanden en bedrijfshygiëne. Voor sommige ziekten en plagen zijn er natuurlijke middelen beschikbaar die kunnen helpen bij de bestrijding. Windsingels en bloemstroken zijn belangrijk voor het natuurlijk evenwicht op het bedrijf, maar dragen ook bij aan de Nederlandse biodiversiteit.

In Nederland zijn er ongeveer 140 biologische fruitteeltbedrijven met circa 500 hectare biologisch fruit. Biologisch fruitteelers verkopen een klein deel direct aan consumenten ('huisverkoop'), maar het grootste deel van het fruit gaat via afzetorganisaties naar natuurvoedingswinkels, webwinkels, markten en supermarkten. In Gelderland wordt zowel hardfruit (appel, peer) als zachtfruit (aardbeien, bramen, frambozen) geteeld. Als onderdeel van een divers bedrijf en als gespecialiseerd fruitteeltbedrijf.

In de biologische fruitteelt is altijd behoefte aan kennisontwikkeling op het gebied van rassen en veel voorkomende ziekten en plagen. Het blijft een uitdaging om in het Nederlandse klimaat hoge kwaliteit fruit te telen. In de biologische fruitteelt mogen een aantal natuurlijke middelen worden gebruikt en die zijn ook nodig. Bij het beleid om minder middelen in de landbouw te gebruiken en tegelijk omschakeling naar biologische teelt te stimuleren is het voor de fruitteelt belangrijk dat de inzet van deze groene middelen mogelijk blijft.

“Toekomstbestendig boeren is onlosmakelijk verbonden met het behouden en herstellen van biodiversiteit.”

~ LTO Nederland

LITERATUURLIJST

1. Pachtbeleid | Tweede Kamer der Staten-Generaal
2. Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) en het Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2024 | Tweede Kamer der Staten-Generaal
3. Toekomstvisie agrarische sector | Tweede Kamer der Staten-Generaal
4. Stikstof | RIVM
5. Biologische melkkoe staat ruim 40 dagen per jaar langer in de wei | CBS
6. Plomp, M., & Migchels, G. (2021). Quick scan stikstofproblematiek en biologische veehouderij: Mogelijke bijdrage van de biologische sector aan oplossingsrichtingen voor ammoniakproblematiek, pagina 26.
7. Uitvoering Kaderrichtlijn Water
8. 221213-LNV-Actieplan Biologische Landbouw-document-v8.indd
9. Berkhout, P., van Berkum, S., & Pessers, R. (2024). EU-voedselautonomie: Factoren van invloed.
10. Migchels, G., I. de Jonge, M. Bracke, T. V. Vellinga, W. Sukkel, 2023. De toekomst van biologische landbouw: kansen en belemmeringen; Duurzaamheidsprestaties voor klimaat, natuur en dierenwelzijn. Wageningen Livestock Research, Openbaar Rapport 1417
11. Onderzoek naar de impact van het Europese biologische keurmerk | Louis Bolk Instituut
12. Biologische boeren hebben meer vertrouwen in de toekomst dan gangbare collega's
13. 221213-LNV-Actieplan Biologische Landbouw-document-v8.indd
14. www.skal.nl
15. <https://research.wur.nl/en/publications/opties-voor-ammoniakreductie-in-stallen-voor-biologische-varkens/>

COLOFON

Dit document is tot standgekomen door samenwerking van de Gelderse leden van het Biohuis (die ieder voor een sector staan) met de landelijke organisaties van Biohuis en Bionext.

Bionext

**Ketenorganisatie
voor de biologische
sector**

Horapark Ede
Bennekomseweg 43
6717 LL Ede
030 - 233 99 70
info@bionext.nl

Biohuis

**Vereniging voor
biologische boeren
& tuinders**

Horapark Ede
Bennekomseweg 43
6717 LL Ede
info@biohuis.org

Sectoren die mee hebben geschreven

Bioplant: De vereniging voor biologische akkerbouwers
en vollegrondsgroentetelers
[Andre Jurrius info@ekoboerderijdelingehof.nl](mailto:Andre.Jurrius@ekoboerderijdelingehof.nl)

De Natuurweide: Vereniging biologische
melkveehouders
ankerholstein@hotmail.com

VBV: Vereniging Biologische Varkenshouders
info@bosbiovarkens.nl

BPV: Biologische Pluimveeouders Vereniging
jaapvandeelen@gmail.com

www.biohuis.org

Biologisch eten en boeren: goed voor Gelderland